



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 13
The 13th STOU National Research Conference

การวิเคราะห์การใช้ทรัพยากรสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Analysis the Use of Information Resources of Pibulsongkram Rajabhat University

อัมรินทร์ บุญพลอย (Amarin Boonploy)¹ จิตรภรณ์ ไกรฤทธิ (Jittrapon Krairit)²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์อัตราการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (2) เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ หนังสือที่จัดมาให้บริการในสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 โดยวิเคราะห์จากสถิติการยืมหนังสือ (Checkout) และสถิติการใช้หนังสือที่มีผู้ใช้ยืมอ่านภายในห้องสมุด (In House use) จำนวนทั้งหมด 98,721 เล่ม ผลวิจัยพบว่า (1) อัตราการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ประจำปีงบประมาณ 2563 – 2565 จำนวน 118,515 ครั้ง และอัตราเฉลี่ยการใช้ 1.20 ครั้งต่อเล่ม และเมื่อจำแนกตามปีงบประมาณ ในปีงบประมาณ 2564 มีการใช้มากที่สุด จำนวน 51,938 ครั้ง อัตราการใช้เฉลี่ย 11.66 ครั้งต่อเล่ม รองลงมา คือ ปีงบประมาณ 2565 มีการใช้ทั้งหมด 34,362 ครั้ง อัตราการใช้เฉลี่ย 7.92 ครั้งต่อเล่ม และปีงบประมาณ 2563 มีการใช้น้อยที่สุด จำนวน 32,215 ครั้ง อัตราการใช้เฉลี่ย 0.35 ครั้งต่อเล่ม (2) แนวโน้มการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ พบว่าประเภทที่มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ มากที่สุด คือ ประเภทหนังสือนวนิยาย มีอัตราการใช้ 19.15 ครั้งต่อเล่ม รองลงมา ประเภทหนังสือวรรณกรรม มีอัตราการใช้ 2.92 ครั้งต่อเล่ม และประเภททรัพยากรที่มีการใช้น้อยที่สุด คือ ประเภทหนังสืออ้างอิง มีอัตราการใช้ 0.22 ครั้งต่อเล่ม นอกจากนี้มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ทั้ง 3 ปีงบประมาณ พบว่า มีการใช้หนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ ตลอดจนมีข้อเสนอแนะ ให้มีการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับอาจารย์ผู้สอน เพื่อเป็นการกระตุ้นการใช้ทรัพยากรสารสนเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹ บรรณารักษ์ชำนาญการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม amarin.boonploy@psru.ac.th

² บรรณารักษ์ชำนาญการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม jittrapon_k@psru.ac.th



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 13
The 13th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research are to (1) analyze the rate of information resource use by service users; Pibulsongkram Rajabhat University (2) to analyze trends in the use of information resources by service users Pibulsongkram Rajabhat University The population used in the study includes books provided for service in the Office of Academic Resources and Information Technology. From the fiscal year 2020 - 2022, by analyzing book borrowing statistics (Checkout) and book use statistics that users borrow and read within the library (In House use), a total of 98,721 books. The research results found that (1) The rate Use information resources Fiscal year 2020 - 2022, the amount was 118,515 times and the average use rate was 1.20 times per book. And when classified by fiscal year, in fiscal year 2021 there was the most use, 51,938 times, the average use rate was 11.66 times per book, followed by fiscal year 2022, there was total 34,362 times, average use rate 7.92 times per book, and fiscal year 2020 had the least use, 32,215 times, average use rate 0.35 times per book. (2) Trends in the use of information resources by service users. It was found that the type with the most use of information resources was the novel book type. It has a usage rate of 19.15 times per book, followed by the literary book category. There was a usage rate of 2.92 times per book and the resource type that was used the least was the reference book type. There was a usage rate of 0.22 times per book. In addition, information resources were used in all 3 fiscal years. It was found that Thai language books were used more than foreign language books. As well as having suggestions to promote the use of information resources. Create a network of cooperation with teaching staff. In order to stimulate the use of information resources for maximum benefit.

Keywords: Use of information resources, Information, Pibulsongkram Rajabhat University



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 13 The 13th STOU National Research Conference

บทนำ

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่หลักที่สำคัญในการจัดหาและพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนและการให้บริการตามพันธกิจของสถาบัน การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน ความต้องการของผู้ใช้บริการ มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถสืบค้นได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งให้ความสำคัญกับการดำเนินงานห้องสมุดและได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้ครอบคลุมหลักสูตรต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยเปิดสอนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการทางสังคม เพื่อเสริมสร้างสติปัญญาและคุณธรรมของนักศึกษา สนับสนุนการวิจัย เพื่อให้เกิดความรู้ และนวัตกรรมใหม่ๆ การจัดกิจกรรมและบริการ การจัดหาบุคลากรที่เพียงพอและเหมาะสมกับการดำเนินงานและการให้บริการ รวมทั้งความพร้อมด้านอาคารสถานที่ เป็นต้น ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้ดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และสอดคล้องกับนโยบายของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง (อรุณลักษณ์ รัตนพันธ์, และรุ่งรุจี ศรีตาเดช, 2561) ตามที่ได้กำหนดไว้ในประกาศของทบวงมหาวิทยาลัยเรื่อง มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544 ให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่หลักในการส่งเสริมการเรียนการสอน การวิจัยทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และบริการทางวิชาการแก่สถาบันอุดมศึกษาทุกระบบการศึกษาและแก่สังคม ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต้องมุ่งส่งเสริมให้ความสะดวกแก่ผู้ใช้ทุกประเภท และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ต้องหาวิธี เครื่องมือ เทคโนโลยีที่ทันสมัย และโทรคมนาคมที่จำเป็น เพื่อช่วยให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศอย่างรวดเร็วและครบถ้วนตามความต้องการ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544) สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยในฐานะเป็นแหล่งรวมของทรัพยากรการเรียนรู้และเป็นแหล่งบริการสารสนเทศทางวิชาการแก่บุคลากรสายวิชาการ และบุคลากรสายสนับสนุน ตลอดจนนักศึกษาให้สามารถใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวาง และมีหน้าที่ในการจัดหา รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภททั้งประเภทสิ่งตีพิมพ์ และสิ่งไม่ตีพิมพ์ อีกทั้งได้มีการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศนั้น มีสิ่งที่ต้องคำนึงถึงคืองบประมาณถือเป็นหัวใจหลักสำคัญของการดำเนินงานจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ ซึ่งมีผลต่อการจัดสรรงบประมาณ และในการดำเนินการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประจำปี พ.ศ. 2563 - 2565 ที่ผ่านมามีได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้กับคณะต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอย่างเป็นระบบและดำเนินการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศตลอดปีงบประมาณเพื่อให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่เพียงพอต่อการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย

ดังนั้นการศึกษาค่าการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าด้านการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ตลอดจนสามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนางาน และเป็นแนวทางในการวางแผนการกำหนดนโยบายการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้มีความเหมาะสม สมบูรณ์ทันสมัยและสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ตลอดจนคุ้มทุนและสอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากมหาวิทยาลัย



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 13
The 13th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์อัตราการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2. เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณในการวิเคราะห์การใช้ทรัพยากรสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ หนังสือที่ให้บริการในสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 จำแนกได้ดังนี้ 1) จำแนกตามปีงบประมาณ 2) จำแนกตามประเภททรัพยากร และ 3) จำแนกตามหมวดหมู่หนังสือระบบทศนิยมดิวอี้ โดยวิเคราะห์จากสถิติการยืมหนังสือ (Checkout) และสถิติการใช้หนังสือที่มีผู้ใช้ยืมอ่านภายในห้องสมุด (In House use)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ โดยจำแนกการแบ่งหมวดหมู่หนังสือระบบทศนิยมดิวอี้ โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลหนังสือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับบันทึกข้อมูลนับความถี่ โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel

1. หาค่าเฉลี่ยการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ โดยจำแนกตามปีงบประมาณ
2. หาค่าเฉลี่ยการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ โดยจำแนกตามสถานการณ์ใช้งาน ประกอบด้วย Checkout และ In House use
3. หาค่าเฉลี่ยการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ โดยจำแนกตามคอลเล็กชัน
4. หาค่าเฉลี่ยการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ โดยจำแนกตามหมวดหมู่หนังสือที่ให้บริการ

สูตรการหาอัตราเฉลี่ยการใช้ต่อครั้ง

จำนวนหนังสือ (เล่ม)
—————
จำนวนการใช้ (ครั้ง)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์อัตราการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประจำปีงบประมาณ 2563 – 2565 โดยจำแนกได้ดังนี้ 1) จำแนกตามปีงบประมาณ 2) จำแนกตามประเภททรัพยากร และ 3) จำแนกตามหมวดหมู่หนังสือระบบทศนิยมดิวอี้ ดังตารางต่อไปนี้



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 13

The 13th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 แสดงการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ จำแนกตามปีงบประมาณ 2563-2565

ปีงบประมาณ	จำนวนทรัพยากร ที่ให้บริการ (เล่ม)	จำนวนการใช้ (ครั้ง)	อัตราเฉลี่ยการใช้ต่อครั้ง
2563	89,930	32,215	0.35
2564	4,453	51,938	11.66
2565	4,338	34,362	7.92
รวม	98,721	118,515	1.20

จากตารางที่ 1 พบว่า เมื่อพิจารณาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ทั้ง 3 ปีงบประมาณ ในภาพรวมมีจำนวนทรัพยากรที่ให้บริการ รวมทั้งสิ้น 98,721 เล่ม มีจำนวนการใช้ทั้งหมด 118,515 ครั้ง โดยมีอัตราเฉลี่ยการใช้ 1.20 ครั้งต่อเล่ม

เมื่อจำแนกตามปีงบประมาณ พบว่า ปีงบประมาณ 2564 มีจำนวนการใช้มากที่สุด จำนวน 51,938 ครั้ง โดยมีอัตราการใช้เฉลี่ย 11.66 ครั้งต่อเล่ม รองลงมา คือ ปีงบประมาณ 2565 มีจำนวนการใช้ทั้งหมด 34,362 ครั้ง โดยมีอัตราการใช้เฉลี่ย 7.92 ครั้งต่อเล่ม และปีงบประมาณ 2563 มีจำนวนการใช้ที่น้อยที่สุด จำนวน 32,215 ครั้ง โดยมีอัตราการใช้เฉลี่ย 0.35 ครั้งต่อเล่ม ตามลำดับ



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 13 The 13th STOU National Research Conference

จากแผนภูมิที่ 2 พบว่า แนวโน้มการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 3 ปีงบประมาณ พบว่า ประเภททรัพยากรที่มีการใช้มากที่สุด คือ ประเภทหนังสือนวนิยาย มีอัตราการใช้ 19.15 ครั้งต่อเล่ม รองลงมา คือ ประเภทหนังสือวรรณกรรม มีอัตราการใช้ 2.92 ครั้งต่อเล่ม และประเภททรัพยากรที่มีการใช้น้อยที่สุด คือ ประเภทหนังสืออ้างอิง มีอัตราการใช้ 0.22 ครั้งต่อเล่ม ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การใช้ทรัพยากรสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านอัตราการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

การใช้หนังสือของผู้ใช้บริการมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในปีงบประมาณ 2563-2565 พบว่า เมื่อพิจารณาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ทั้ง 3 ปีงบประมาณ ในภาพรวมมีจำนวนทรัพยากรที่ให้บริการ รวมทั้งสิ้น 98,721 เล่ม มีจำนวนการใช้ทั้งหมด 118,515 ครั้ง โดยมีอัตราเฉลี่ยการใช้ 1.20 ครั้งต่อเล่ม ในปีงบประมาณ 2564 มีจำนวนการใช้มากที่สุด จำนวน 51,938 ครั้ง โดยมีอัตราการเฉลี่ย 11.66 ครั้งต่อเล่ม รองลงมา คือ ปีงบประมาณ 2565 มีจำนวนการใช้ทั้งหมด 34,362 ครั้ง โดยมีอัตราการเฉลี่ย 7.92 ครั้งต่อเล่ม และปีงบประมาณ 2563 มีจำนวนการใช้น้อยที่สุด จำนวน 32,215 ครั้ง โดยมีอัตราการเฉลี่ย 0.35 ครั้งต่อเล่ม ตามลำดับ ทั้งนี้มีอัตราการใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่เพิ่มขึ้น ลดลงแตกต่างกันในแต่ละปี สอดคล้องกับจันทร์เพ็ญ ครองบุญ และคณะ (2562) ที่พบว่า จำนวนนักศึกษาในแต่ละปีมีจำนวนแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้สอดคล้องกับนโยบายมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และยังมีปัจจัยเกี่ยวกับเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้

2. การวิเคราะห์แนวโน้มการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

แนวโน้มการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำแนกตามปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 พบว่า ในปีงบประมาณ 2564 มีจำนวนการใช้มากที่สุด จำนวน 51,938 ครั้ง รองลงมา คือ ปีงบประมาณ 2565 มีจำนวนการใช้ทั้งหมด 34,362 ครั้ง และปีงบประมาณ 2563 มีจำนวนการใช้น้อยที่สุด จำนวน 32,215 ครั้ง สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 แนวโน้มการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทั้ง 3 ปีงบประมาณ มีการใช้ที่เพิ่มขึ้นลดลงแตกต่างกันออกไปในแต่ละปี ซึ่งสามารถอภิปรายผล ได้ดังต่อไปนี้

ในปีงบประมาณ 2563 มีจำนวนการใช้น้อยที่สุด จำนวน 32,215 ครั้ง โดยมีอัตราการเฉลี่ย 0.35 ครั้งต่อเล่ม ทั้งนี้จากการวิเคราะห์การใช้แล้วอาจเป็นเพราะเนื่องด้วยใน ปีการศึกษา 2563 ที่ผ่านมามีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้สำนักวิทยบริการฯ ต้องปิดทำการระยะๆ ในบางช่วง รวมถึงมีการจำกัดจำนวนคนเข้าใช้บริการ เพื่อลดความหนาแน่นของจำนวนผู้ใช้บริการห้องสมุด มีระบบการจัดการเพื่อลดเวลาการให้บริการ ลดความแออัดหลีกเลี่ยงการติดต่อสัมผัสระหว่างกันตามนโยบายมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ของกระทรวงสาธารณสุข และตามนโยบายจังหวัดพิษณุโลก ตลอดจนนโยบายของมหาวิทยาลัย เพื่อความปลอดภัยของบุคลากรและผู้ใช้บริการ เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม จึงทำให้ผู้เข้ามาใช้บริการมีจำนวนน้อยกว่าทุกปีในช่วงเวลาเดียวกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของระเบียบ แสงจันทร์ (2565) ที่พบว่า การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดการ



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 13 The 13th STOU National Research Conference

ปรับตัวเป็นชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) โดยเฉพาะสถาบันทางการศึกษาที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบปกติได้ จึงจำเป็นต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ห้องสมุดในฐานะที่เป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัยหลักของสถาบันทางการศึกษา จึงต้องมีการบริหารจัดการและปรับเปลี่ยนห้องสมุดวิถีใหม่ให้บริการเป็นออนไลน์ และมีการจัดบริการและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด

สำหรับในปีงบประมาณ 2564 พบว่า มีจำนวนการเข้าชมมากที่สุด จำนวน 51,938 ครั้ง โดยมีอัตราการเข้าชมเฉลี่ย 11.66 ครั้งต่อเล่ม ทั้งนี้สำนักวิทยบริการฯ ได้มีการปรับรูปแบบการให้บริการ มีการนำนวัตกรรมแนวทางการให้บริการ มาประยุกต์ใช้และพัฒนาต่อยอดในการปรับปรุงและออกแบบงานบริการ โดยการพัฒนาระบบบริการยืมหนังสือผ่านไลน์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการในช่วงสถานการณ์โควิด 19 คล้องคล้องกับผลการวิจัยของระเบียบ แสงจันทร์ (2565) ที่พบว่า ห้องสมุดในฐานะที่เป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนการสอนการค้นคว้าวิจัยหลักของสถาบันทางการศึกษา จึงต้องมีการบริหารจัดการและปรับเปลี่ยนห้องสมุดวิถีใหม่ให้บริการเป็นออนไลน์ ตลอดจนมีการคิดกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อนำมาปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการให้สนองตอบความต้องการของผู้รับบริการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ชีวิตแบบใหม่

2.2 แนวโน้มการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ จำแนกประเภททรัพยากรที่มีการใช้มากที่สุด คือ ประเภทหนังสือนวนิยาย มีอัตราการใช้ 19.15 ครั้งต่อเล่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑะณี คำโพธิ์ (2555) ที่พบว่าหนังสือประเภทบันเทิงคดี ได้แก่ นวนิยาย เรื่องสั้น ซึ่งได้รับความนิยมสำหรับผู้ใช้บริการบางกลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการอ่านเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากการเรียน การทำงาน และยังอ่านเพื่อสร้างความเพลิดเพลินในยามว่าง รองลงมา คือ ประเภทหนังสือวรรณกรรม มีอัตราการใช้ 2.92 ครั้งต่อเล่ม และประเภททรัพยากรที่มีการใช้น้อยที่สุด คือ ประเภทหนังสืออ้างอิง มีอัตราการใช้ 0.22 ครั้งต่อเล่ม อาจเนื่องจากหมวดหนังสือดังกล่าวเป็นหนังสือนวนิยาย และวรรณกรรมที่ชนะการประกวดซึ่งอาจารย์และนักศึกษาต้องใช้ประกอบการเรียนการสอน และฝึกปฏิบัติในการเขียน เมื่อเปรียบเทียบกับทรัพยากรประเภทต่างๆ เมื่อพิจารณาจากอัตราการใช้ต่อเล่ม พบว่า ทรัพยากรบางประเภทมีอัตราการใช้น้อย นั่นคือ หนังสืออ้างอิง อาจเป็นเพราะหนังสืออ้างอิงเป็นหนังสือที่ใช้เฉพาะทาง และให้ใช้บริการเฉพาะภายในห้องสมุดเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ยืมออก จึงทำให้ไม่มีอัตราการยืมออก มีเพียงอัตราการให้บริการภายในห้องสมุดเท่านั้น

2.3 แนวโน้มการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ จำแนกตามภาษา พบว่า การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ทั้ง 3 ปีงบประมาณ มีจำนวนการใช้ทรัพยากรโดยภาพรวม มีจำนวนการใช้ทั้งหมด 118,515 ครั้ง และหนังสือภาษาไทยมีการใช้มากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ สอดคล้องกับผลการวิจัยของดวงใจ กาญจนศิลป์ และคณะ (2551) ที่พบว่า หนังสือภาษาไทยมีการยืมใช้มากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ อาจเนื่องมาจากนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เชี่ยวชาญด้านภาษาต่างประเทศ และหนังสือพื้นฐานภาษาต่างประเทศบางชื่อเรื่องมีการแปลเป็นภาษาไทย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของมณฑนา เจริญแพทย์ (2542) ที่ศึกษาการจัดการและการใช้หนังสือของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พ.ศ.2535-2537 พบว่า จำนวนการใช้และอัตราการยืมต่อเล่มของหนังสือภาษาไทยมีมากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 13
The 13th STOU National Research Conference

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบมีข้อเสนอแนะจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยควรมีการสนับสนุนส่งเสริม และขอความร่วมมือจากอาจารย์ผู้สอนกำหนดให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้างานจากหนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่จัดหาเข้ามาให้บริการในห้องสมุดให้มากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับอาจารย์ผู้สอน และเป็นการกระตุ้นการใช้หนังสือทั้งให้มีอัตราการใช้ต่อเล่มให้สูงขึ้น นอกจากนี้เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและการให้บริการ ตลอดจนคุ้มทุนและสอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากมหาวิทยาลัย

2. ผู้บริหารห้องสมุด

ผู้บริหารห้องสมุดควรนำผลของการวิจัยไปใช้วางแผนการจัดการซื้อหนังสือและกำหนดนโยบายการจัดการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้มีความเหมาะสม สมบูรณ์ทันสมัยและสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยฯ และสอดคล้องกับอัตราการใช้งานของผู้ใช้บริการให้เกิดความคุ้มค่า ตลอดจนการสร้างคุณค่าให้แก่การส่งเสริมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

3. บรรณารักษ์

บรรณารักษ์ควรวิเคราะห์ความคุ้มทุนของการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ทุกๆ 3-5 ปี

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์เพ็ญ รองบุญ และคนอื่นๆ. (2562). การศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต (รายงานผลการวิจัย). ภูเก็ต: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
- ดวงใจ กาญจนศิลป์ และคนอื่นๆ. (2551). ปริมาณและการใช้หนังสือที่จัดหาตามการเสนอแนะของอาจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่จัดหาในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ.2546-2549. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- มันทนา เจริญแพทย์. (2542). การจัดหาและการใช้หนังสือของสำนักหอสมุดกลาง มศว ประสานมิตร พ.ศ. 2535-2537 (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- มันทะณี คำโพธิ์. (2555). ความสัมพันธ์ของการใช้หนังสือและการจัดซื้อของห้องสมุด คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในปีงบประมาณ 2550-2554. เชียงใหม่: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2544). ประกาศทบวงมหาวิทยาลัยเรื่อง มาตรฐานห้องสมุดอุดมศึกษา พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ระเบียบ แสงจันทร์. (2565). ห้องสมุดและบริการสารสนเทศยุคชีวิตวิถีใหม่: ประสบการณ์จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วารสารห้องสมุด, 66(1), 21-36.
- อรุณลักษณ์ รัตนพันธุ์ และรุ่งรุจี ศรีดาเดช. (2561). การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและการให้บริการของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, PULINET Journal, 5(1), 25-35.